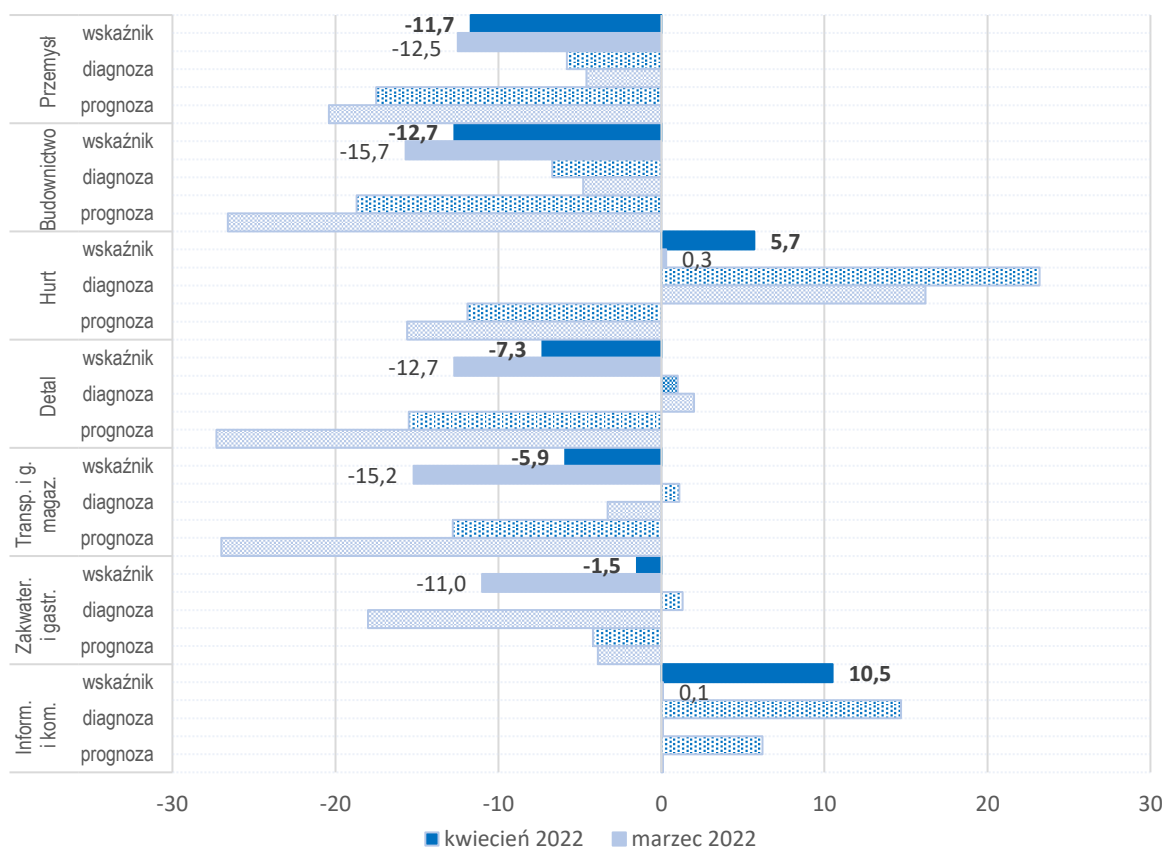


KONIUNKTURA GOSPODARCZA W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM – KWIECIEŃ 2022 R. W KONTEKŚCIE WOJNY W UKRAINIE

Wyniki, przeprowadzonego przez GUS w kwietniu 2022 r., badania koniunktury gospodarczej wskazują na **wzrost nastrojów** (wzrost wartości wskaźników ogólnego klimatu koniunktury) w województwie kujawsko-pomorskim względem marca 2022 r. Wskaźniki we wszystkich analizowanych obszarach gospodarki kształtują się na poziomie wyższym od odnotowanego w ubiegłym miesiącu, jednak nadal dla obszarów przetwórstwa przemysłowego, budownictwa, handlu detalicznego, transportu i gospodarki magazynowej oraz zakwaterowania i gastronomii osiągają wartości ujemne, co oznacza negatywną ocenę sytuacji z punktu widzenia przedsiębiorców z woj. kujawsko-pomorskiego. Wyjątek stanowią handel hurtowy oraz informacja i komunikacja, dla których otrzymano dodatnie wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury. Warto zaznaczyć, że jest to kolejna pozytywna ocena koniunktury (m/m) w tych obszarach, odpowiednio szesnasty miesiąc z rzędu dla handlu hurtowego (woj. kujawsko-pomorskie wyróżnia się w tym zakresie na tle pozostałych) i czwarty dla informacji i komunikacji, przy czym tylko dla informacji i komunikacji udało się przekroczyć długookresową średnią (0,1) i zachować optymistyczne prognozy dotyczące przyszłości.

Koniunktura w województwie kujawsko-pomorskim w kwietniu 2022 r. w porównaniu do marca br.



■ oznacza składowe: diagnostyczną i prognostyczną wskaźnika (na wykresie odpowiednio diagnoza, prognoza) w kwietniu 2022 r.; ■ odpowiednio w marcu 2022 r.

Opracowanie własne na podstawie danych GUS

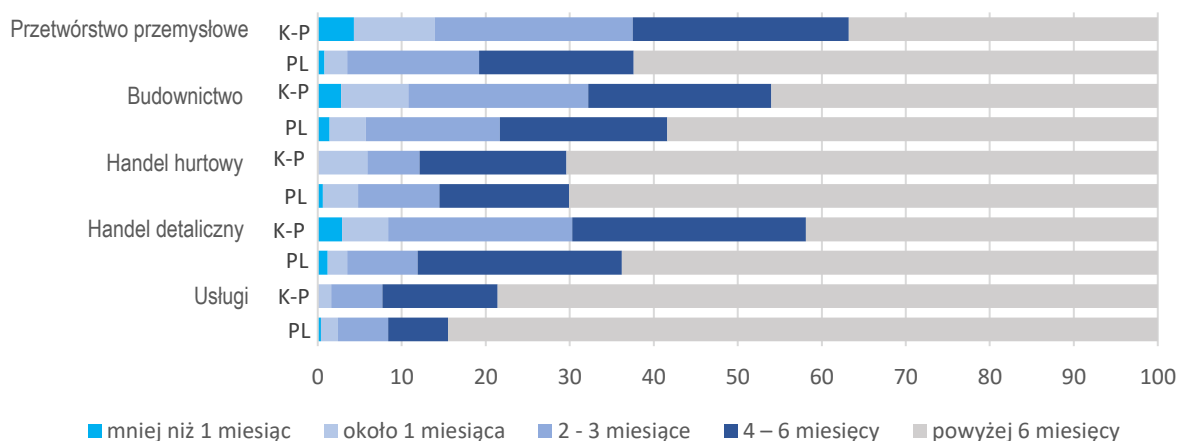
W kwietniu, podobnie jak w marcu we wszystkich analizowanych obszarach gospodarczych składowa diagnostyczna jest znacznie wyższa niż składowa prognostyczna, co **może sugerować obawy respondentów dotyczące przyszłości**. Należy mieć na uwadze, że w porównaniu do marca, w którym to odnotowano znaczne pogorszenie składowej prognostycznej we wszystkich obszarach z wyłączeniem usług w zakresie zakwaterowania i gastronomii, w kwietniu to właśnie respondenci z tego obszaru nie skorygowali swojego pesymistycznego nastawienia dotyczącego przyszłości (-3,9 w marcu -4,2 w kwietniu), podczas gdy pozostali zdolali zmniejszyć swoje obawy. Nie zmienia to jednak faktu, że **największy pesymizm dominuje w obszarze budownictwa (-18,7), przetwórczości przemysłowej (-17,5) i handlu detalicznego (-15,5)**.

Przyczyn utrzymujących się pesymistycznych nastrojów dotyczących przyszłości wśród większości respondentów doszukiwać się można min. w przedłużających się ograniczeniach związanych **z pandemią COVID-19, rosnącą inflacją** o charakterze zarówno kosztowym jak i popytowym, zmianami systemu podatkowego w Polsce oraz niestabilną sytuacją geopolityczną w związku z inwazją Rosji na Ukrainę i trwającą od 24 lutego **wojną rosyjsko-ukraińską** prowadzoną na terytorium Ukrainy. Można przypuszczać, że zwłaszcza ten ostatni czynnik, ze względu na swoją nieobliczalność, mógł mieć istotny wpływ na nastroje respondentów podczas badania koniunktury przeprowadzonego w marcu 2022 r. (respondenci udzielają odpowiedzi w ciągu pierwszych 10 dni „ocenianego miesiąca”).

W kwietniu GUS rozszerzył dodatkowy moduł badania koniunktury o pytania dotyczące wpływu wojny w Ukrainie na działalność przedsiębiorstw (sekcja I i III zbioru pytań). Wyniki uzyskane na podstawie tak zmodyfikowanego kwestionariusza ankietowego prezentowane są jako procent odpowiedzi respondentów na dany wariant pytania. Należy podkreślić, że odpowiedzi na pytania są udzielane przez respondentów na zasadzie dobrowolności. **Otrzymane wyniki dla województwa kujawsko-pomorskiego (K-P) warto porównać z danymi dla Polski (PL).**

Pierwsze pytanie ogólne dotyczy wpływu COVID-19 i wojny w Ukrainie i zostało sformułowane następująco: **Jeżeli aktualna sytuacja wynikająca z pandemii COVID-19 i wojny w Ukrainie utrzymałaby się przez dłuższy czas, ile miesięcy Państwa przedsiębiorstwo byłoby w stanie przetrwać?**

**Wyniki badania dot. wpływu pandemii i wojny w Ukrainie na koniunkturę
(odpowiedzi udzielone na pytanie nr 1)**

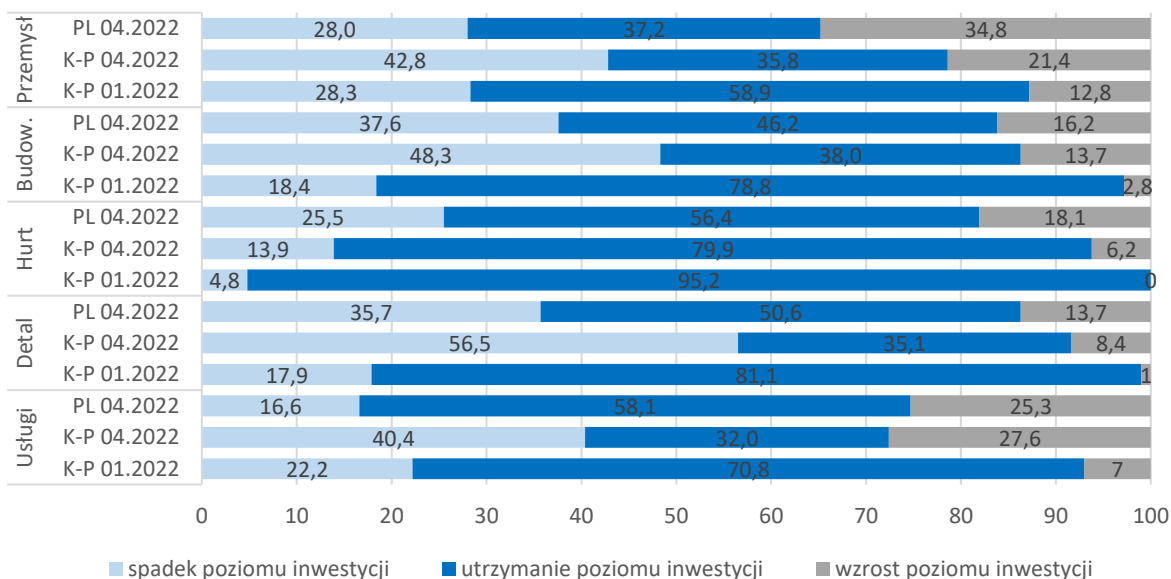


Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Respondenci zarejestrowani w województwie kujawsko-pomorskim w porównaniu do pozostałych badanych podmiotów w Polsce, generalnie cechują się **większym pesymizmem** w ocenie możliwości przetrwania swoich przedsiębiorstw w sytuacji utrzymującej się pandemii i wojny. Wyjątek stanowią reprezentanci handlu hurtowego, których odpowiedzi są zgodne z ogółem w kraju. Zarówno w kraju, jak i w woj. kujawsko-pomorskim przewidywany czas przetrwania firmy różni się w zależności od obszaru działalności, przy czym wyniki w kraju cechuje mniejsze zróżnicowanie. W Polsce najtrudniejszą sytuację zgłaszają respondenci z sektora budownictwa (41,6% wskazuje możliwość przetrwania do 6 miesięcy), a największy optymizm wykazuje sektor usług (84,5% zakłada funkcjonowanie w obecnych warunkach powyżej 6 miesięcy). **W województwie kujawsko-pomorskim największe obawy zgłaszają przedsiębiorcy działający w przetwórstwie przemysłowym, handlu detalicznym i budownictwie** (łącznie odsetek odpowiedzi z założeniem przetrwania firmy do 6 miesięcy wynosi odpowiednio 63,2%; 58,1% oraz 54%). Krytyczną sytuację przewiduje 4,3% respondentów działających w obszarze przetwórstwa przemysłowego, zaznaczając, że w przypadku braku zmian nie przetrwają miesiąca. Najbardziej optymistyczne odpowiedzi udzielone zostały w ramach usług i handlu hurtowego (78,6% i 70,4% dla odpowiedzi powyżej 6 miesięcy).

Drugie pytanie z serii pytań ogólnych dotyczy planowanych inwestycji: **jakie są aktualne przewidywania, co do poziomu inwestycji Państwa firmy w 2022 r. w odniesieniu do inwestycji zrealizowanych w 2021 r.?** Choć, pytanie nie nawiązuje wprost do obecnej sytuacji związanej z COVID-19 i wojną w Ukrainie, należy przypuszczać, że respondenci udzielając odpowiedzi na to pytanie wzięli pod uwagę aktualną sytuację i możliwe scenariusze zmian. Analogicznie jak przy pytaniu pierwszym, zdecydowano się pokazać dane dla województwa kujawsko-pomorskiego na tle danych dla Polski z zarysowaniem szerszego kontekstu w postaci planów inwestycyjnych respondentów z woj. kujawsko-pomorskiego sformułowanych w styczniu 2022 r.

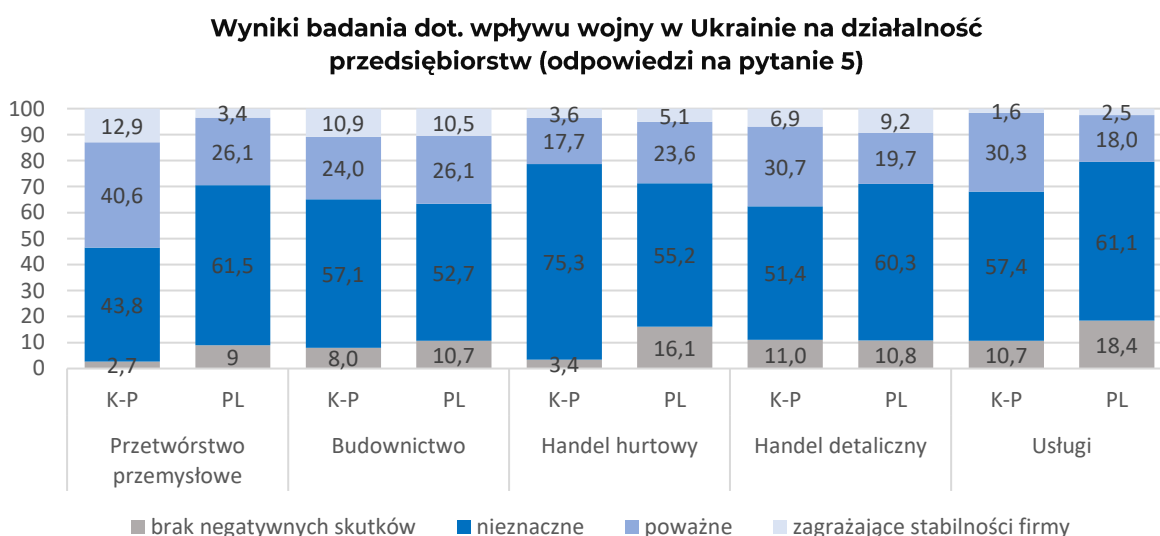
Wyniki badania dot. planowanych inwestycji (odpowiedzi udzielone na pytanie 2)



Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Podobnie jak w przypadku odpowiedzi dotyczących pytania pierwszego obserwuje się różnice w planowaniu inwestycji ze względu na sektor działalności zarówno dla kraju jak i woj. kujawsko-pomorskiego, przy czym **respondenci z woj. kujawsko-pomorskiego w swoich planach są bardziej zachowawczy** (z wyłączeniem handlu hurtowego, gdzie tylko w 13,9% przewiduje spadek poziomu inwestycji, podczas gdy w Polsce jest to 25,5%), co mogła dodatkowo wzmocnić sytuacja związana z wojną w Ukrainie. Plany formułowane w styczniu 2022 r. w ramach wszystkich obszarów były bardziej optymistyczne. Respondenci częściej opowiadali się za łącznym utrzymaniem poziomu inwestycji z 2021 r. i jego wzrostem. Dane zebrane w kwietniu 2022 r. wskazują na planowane **znaczne ograniczenia inwestycji w woj. kujawsko-pomorskim w takich obszarach jak handel detaliczny, budownictwo, przetwórstwo przemysłowe** (56,5%, 48,3%, 42,8% odpowiedzi wskazujących spadek poziomu inwestycji).

Blok pytań dotyczących wpływu wojny na działalność przedsiębiorstw prowadzonych przez respondentów zaczyna się od pytania nr 5 **jakie będą w bieżącym miesiącu negatywne skutki wojny w Ukrainie i jej konsekwencje dla prowadzonej przez Państwa firmę działalności gospodarczej.**



Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Większość respondentów wskazuje na nieznaczne negatywne skutki wojny w Ukrainie i jej konsekwencje dla prowadzonej przez ich przedsiębiorstwa działalności gospodarczej lub ich brak. Najmniej dotknięte sektory w skali województwa i kraju to handel hurtowy i usługi, przy czym w woj. kujawsko-pomorskim łączny odsetek odpowiedzi wynosi odpowiednio 78,7% i 68,1%, natomiast w kraju 71,3% i 79,5%. Nie należy jednak wyciągać pochopnych wniosków dotyczących znikomego wpływu wojny, gdyż przytoczone wyniki oznaczają, że we wszystkich obszarach **min 20% podmiotów sygnalizuje poważne lub zagrażające stabilności firmy negatywne skutki i konsekwencje tej wojny.**

W województwie kujawsko-pomorskim wyraźne sygnały wysyła **sektor przetwórstwa przemysłowego**, który prezentuje się gorzej na tle kraju i potwierdza, że 53,5% podmiotów znacznie odczuje negatywne konsekwencje wojny, w tym 12,9% może grozić utrata stabilności. Na poważne skutki i zagrożenia wskazuje 37,6% respondentów w handlu detalicznym, 34,9% w budownictwie i 31,9% w usługach.

Kolejne pytania dotyczą **zaobserwowanych w ostatnim miesiącu negatywnych skutków wojny w Ukrainie oraz zaobserwowanego w ostatnim miesiącu napływu/odpływu pracowników z Ukrainy**. Mając na uwadze, że badanie zostało przeprowadzone w pierwszych dniach kwietnia respondenci odnosili się do stanu w marcu. W tym przypadku, bazując na wcześniejszych spostrzeżeniach dotyczących województwa kujawsko-pomorskiego i niepokojących sygnałach dotyczących wpływu wojny w Ukrainie na działalność firm z regionu zdecydowano się pokazać dane wyłącznie dla województwa kujawsko-pomorskiego bez odniesienia do ogólnych, krajowych charakterystyk.

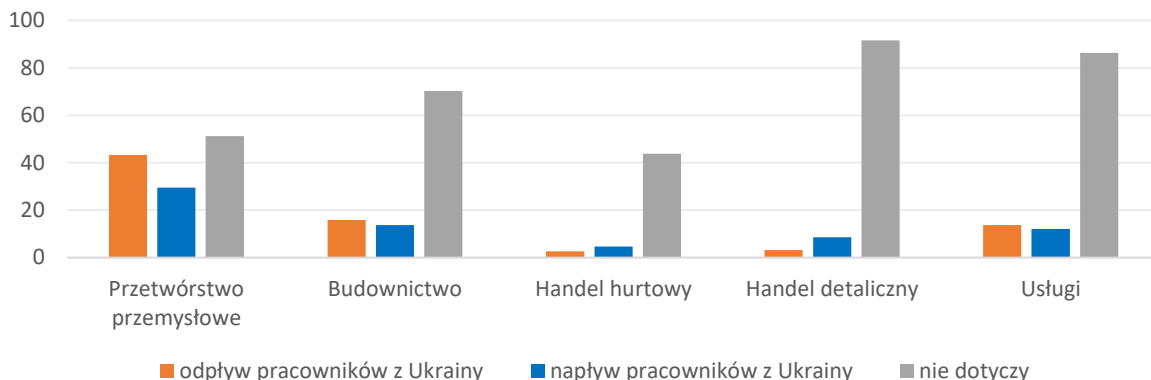
W ramach pytania dotyczącego negatywnych skutków wojny w Ukrainie, wszyscy respondenci bez względu na reprezentowany obszar działalności **na pierwszym miejscu wskazują wzrost kosztów, a następnie zakłócenia w łańcuchu dostaw oraz spadek sprzedaży lub przychodów**. Z punktu widzenia podmiotów działających w przetwórstwie przemysłowym istotnym negatywnym skutkiem wojny jest również zerwanie umów ze wschodnimi kontrahentami oraz duże zaburzenia organizacyjne w funkcjonowaniu przedsiębiorstwa oraz nadmierne zapasy. **Wszystkie badane przedmioty zgłaszają problem z bieżącym finansowaniem**, który w obliczu wysokich, rosnących stóp procentowych i rosnących kosztów pozyskania finansowania zewnętrznego może się z czasem nasilić. Z kolei wzrost kosztów wskazany jako negatywny skutek wojny, w większości utożsamiany ze wzrostem cen paliw i energii w związku z sankcjami nałożonymi na Rosję, z dużym prawdopodobieństwem znajdzie swoje odzwierciedlenie w cenach produktów i usług wpływając na poziom inflacji w Polsce. Kolejne podwyżki stóp procentowych przez NBP jeszcze bardziej nasilą problemy z bieżącym finansowaniem firm.

Wyniki badania wpływu wojny w Ukrainie na działalność przedsiębiorstw w woj. kujawsko-pomorskim (odpowiedzi na pytanie 6)



Opracowanie własne na podstawie danych GUS

**Wyniki badania wpływu wojny w Ukrainie na działalność przedsiębiorstw
w woj. kujawsko-pomorskim
(odpowiedzi na pytanie 7)**



Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ponad połowy respondentów z woj. kujawsko-pomorskiego nie dotyczą problemy kadrowe w związku z wojną w Ukrainie. **Z pozostałych podmiotów zdecydowana większość uznała „odpływ” pracowników z Ukrainy za nieznaczny.** Problem „odpływu” (nieznacznego lub poważnego) pracowników z Ukrainy zauważono przede wszystkim w przetwórstwie przemysłowym - 43,3% z czego 39% ocenia, że odpływ pracowników był nieznaczny. Odpływ pracowników jest zauważalny w branży budownictwa i w usługach, przy czym nie odnotowano, by problem ten był poważny. Napływ pracowników z Ukrainy w stosunku do odpływu jest większy w handlu detalicznym i hurtowym.

PODSUMOWANIE:

W kwietniu 2022 r. odnotowano poprawę wskaźników ogólnego klimatu koniunktury w województwie kujawsko-pomorskim względem marca 2022 r. Poprawa nastąpiła w sferze prognostycznej, co może sugerować „uspokojenie” nastrojów respondentów zarówno ze względu na pandemię oraz po pierwszym szoku wywołanym wojną w Ukrainie. Na znaczące pogorszenie nastrojów w marcu 2022 r. mogła mieć wpływ sytuacja w Ukrainie, dlatego GUS zdecydował się zweryfikować to przypuszczenie i rozszerzyć dodatkowy moduł badania koniunktury o pytania dotyczące wpływu wojny w Ukrainie na działalność przedsiębiorstw. Uzyskane wyniki dla województwa kujawsko-pomorskiego potwierdziły, że przedsiębiorcy z naszego regionu odczuwają negatywne skutki wojny w Ukrainie i mierzą się z konsekwencjami jej wpływu na ich działalność. Największe problemy sygnalizuje sektor przetwórstwa przemysłowego. Wśród negatywnych skutków dominuje wzrost kosztów, zakłócenia w łańcuchu dostaw oraz spadek sprzedaży lub przychodów. Skutki te mogą ograniczać plany inwestycyjne respondentów i powodować ich „korektę w dół”. Kluczowa będzie analiza i ocena długookresowych skutków wojny w Ukrainie, które będzie można zidentyfikować wraz z upływem czasu, na ten moment należy koncentrować się na przesłankach i sygnałach wysyłanych w tym zakresie przez respondentów.

DLA REGIONALNEGO OBSERWATORIUM GOSPODARCZEGO OPRACOWAŁA :

**DR ANNA MICHAŁEK,
POLITECHNIKA BYDGOSKA IM. JANA I JĘDRZEJA ŚNIADECKICH,
WYDZIAŁ ZARZĄDZANIA**

Źródła:

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/koniunktura/koniunktura/badanie-koniunktury-gospodarczej-zeszyt-metodologiczny,5,9.html> (dostęp 07.05.2022)

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/koniunktura/koniunktura/koniunktura-w-przetworstwie-przemyslowym-budownictwie-handlu-i-uslugach-2000-2022-kwiecien-2022,4,60.html> (dostęp 07.05.2022)

<https://bydgoszcz.stat.gov.pl/opracowania-biezace/opracowania-sygnalne/inne-opracowania/koniunktura-gospodarcza-opinie-formulowane-przez-jednostki-z-siedziba-w-województwie-kujawsko-pomorskim-marzec-2022-r,4,111.html> (dostęp 07.05.2022)

<https://bydgoszcz.stat.gov.pl/opracowania-biezace/opracowania-sygnalne/inne-opracowania/koniunktura-gospodarcza-opinie-formulowane-przez-jednostki-z-siedziba-w-województwie-kujawsko-pomorskim-marzec-2022-r,4,111.html> (dostęp 07.05.2022)

<https://bydgoszcz.stat.gov.pl/opracowania-biezace/opracowania-sygnalne/inne-opracowania/koniunktura-gospodarcza-opinie-formulowane-przez-jednostki-z-siedziba-w-województwie-kujawsko-pomorskim-styczen-2022-r,4,109.html> (dostęp 08.05.2022)

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/koniunktura/koniunktura/wplyw-pandemii-covid-19-na-koniunkture-gospodarcza-oceny-i-oczekiwania-dane-szczegolowe-oraz-szeregi-czasowe-aneks-do-publicacji-kwiecien-2022,6,19.html> (dostęp 08.05.2022)